

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . 15 K
3/4 . . . 10 „
1/2 . . . 5 „

Za Nemčijo K 15 60. —
Ameriko in inozemstvo K 20. —
Posamične številke stanejo 10 vin.
„SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kazipol po Goriškem in Gradiščanskem“ in dvakrat v letu „Vozni red železnice, parnikov in poštne zvez“. Na naročilu brez dopolnane naročnine se ne oziramo.

SOČA

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. na desno.

Upraviništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadst. na levo v tiskarni. Naročnino in oglasi je plačati loco Gorica.

Oglasi in poslanice se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odločamo vsako odgovornost.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. J. Fabčič) tiska in zal.

Ljudsko štetje in Slovenci.

I.

Ob vsakem ljudskem štetju se baviijo si z eno na dolgo in široko Nemci in Lah. Po končanem ljudskem štetju so bili Nemci veseli, ker se je konstatiralo, da se krči slovenska severna meja; jezijo pa se Lah, ker se je konstatiralo, da Slovenci v boju z Lahmi napredujejo.

Lahom kar ne gre v glavo, zakaj pravzaprav se je izvršila revizija ljudskega štetja v Trstu in Gorici. Govorijo vedno o občevalnem jeziku, »lingua d'uso«; kadar preštejejo, koliko jih govori ta »lingua d'uso«, potem pa nič več nočejo slišati o »lingua d'uso«, marveč pravijo: — ti so Lahni.

Posebno ljud je goriški »Corriere«, ki pravi, da je revizija ljudskega štetja v Trstu in Gorici decimirala Lahe.

Napisal je »Corriere« dolg članek o ljudskem štetju; iz članka posnemamo to-le:

»Princ Hohenlohe, katerega imenuje »governatore di Trieste e Luogotenente della Venezia Giulia«, je baje rekel, kakor se pripoveduje, da po par ljudskih štetjih (torej v dvajsetih letih) bo Trst mesto s slovensko večino

V Trstu in v Gorici po izvršenem ljudskem štetju 31. dec. 1910. je našla vlada, da ni bilo napravljeno po dispoziciji zakona: kot »občevalni jezik« se ni smel smatrati »jezik skupno uporabljen« v družini, na cesti, v prodajalnah, na trgu, itd. . . . marveč »materni jezik«; in ljudsko štetje obeh mest — edini slučaj v celi državi — je bilo podvrženo reviziji!

V Trstu je bilo število 142.000, ki govorijo italijansčino kot občevalni jezik, reducirano na 118.353; torej zmanjšanje za 24.000 oseb. V Gorici transformacija ni bila nič manj radikalna: 17 tisoč, ki govorijo italijansko in so avstrijski podaniki v Gorici, se je zmanjšalo malo nad 14 tisoč. In Slovenci so se pomnožili v Trstu in okolici od 37 na 56 tisoč, Nemci od 9

na 11.436; in potem so dobili še lepo število Hrvatje, Čehi, Poljaki, Rusini!

Ako misli namestnik princ Hohenlohe postopati tako tudi v letih 1920. in 1930., se razume, da more upati, da pretvori pri dveh ljudskih štetjih manjšino v večino; ali pretvorjenje ostane na papirju.

Res je, da se je pomnožilo v desetletju 1900—10. v Trstu prebivalstvo za 51.900; ali od 35 tisoč priseljencev v tem desetletju je bilo nad 8 tisoč regnikov, nekaj tisoč avstrijskih Italijanov, Furlanov, Istrijanov, Trentincev in Dalmatincev.

Če se je priselilo dosti Slovencev, se je izkazalo to v ljudskem štetju od strani občine, ki je naštelo Slovencev v Trstu in okolici (13.430 v letu 1900) 37 tisoč v letu 1910. Ako pa se je zvišalo število Slovencev na 56071 (pomnoženje v 10 letih za 32641), se v tem dokazuje jasno, da gre tu za političen čin, določen, da opraviči kako skrajšanje italijanske narodne posesti

Kakor se vidi, hoče »Corriere« imeti v laških vrstah vse tiste Slovence, katere so bili porinili med nje magistratovci v Trstu in Gorici. Je že občina izkazala, koliko je Slovencev — kaj treba revizije. Revizija je Lahe samo »decimirala«. —

Da se je konstatiralo, da smo napredovali nasproti Lahom, da torej niso porzli ravno toliko Slovencev kolikor so hoteli, dasi so še tisoči Slovencev v Primorju všteti med Lahe — to mora razveseliti primorske Slovence in bodriti nas v vedno večjem narodno-obrambnem delu. Za Trst in Gorico se moramo brigati z vedno večjo unemo, posebno paznost in veliko delo pa treba posvetiti meji!

Šola, učitelj in politika.

I.

Iz časov velike cesarice Marije Terezije velja načelo, da šola je politična zadeva. Do leta 1869. je bila šola v službi cerkve. Z novim šolskim zakonom se je

postavil temelj državni šoli, ki pa je bila blagoslovljena s prokletstvom.

Od tedaj pa se je vedno in vedno poskušalo iztrgati šolo iz državnih rok ter jo zopet vpreči v jarem konkordatske dobe; ne vedno brezuspešno. Kar ni bilo mogoče doseči na mah v državnem zboru, to se je poskušalo dosegati po ovinkih, polagoma po deželah.

Boj za šolo se vrši nepretrgoma; zdaj v tej obliki, zdaj v drugi. Vse politične stranke imajo tudi šolsko vprašanje v svojih programih. Tudi slovenske politične stranke se niso izogibale tega vprašanja, posebno še radi gnotnega vprašanja, ker morajo dežele — pri nas v prvi vrsti okraj — vzdrževati ljudsko šolo.

Nezavednost slovenskih poslancev v deželnem zboru goriškem je kriva, da imamo pri nas okrajne šolske zaloge mesto deželnega, kakršnega imajo vse druge dežele.

Ko je leta 1870. predložila vlada vsem deželnim zborom deželni šolski zakonski načrt z deželnim šolskim zalogo, je imel slovenski del dežele le malo število šol; laški del »Gorico« vred pa je bil že takrat v šolskem obziru na boljšem. Mesto deželnega šolskega zaloga je sprejel deželni zbor na zahtevo slovenskih poslancev okrajne šol. zaloge, češ: vi Lahi imate več šol in skrbite sami za nje; mi Slovenci jih imamo malo in bodemo za nje sami skrbeli. Po tedanjem stanju je bilo to sicer prav, a naši poslanci niso verjeli, da se bode moralo razvijati šolstvo tudi po slovenskem delu in ker smo v večini, bomo imeli tudi večje stroške. Ne, toliko dalekovidni niso bili tedanji naši zastopniki. Nasledke morajo nositi potomci. Kdaj se bode popravilo takratne pogrške, ni lahko uganiti. Poskušalo se je že večkrat, a doslej skoraj brezuspešno. Deželni prispevki okrajnim šolskim zalogom so le drobtinice.

II.

Važni činitelj šole je pač učitelj. Kakor za šolo sploh, tako se bje v strankah boj za učitelje. Stranke hočejo imeti ob-

last nad šolo, a tudi nad učiteljem. Ali ni torej le naravno, da mora tudi učitelj pečati se za stranke — za politične stranke — za politiko; ako ne, je mrtev ud človeške družbe sploh in posebej še učiteljstva.

Dokler se ni razvilo strankarstvo na našem političnem polju, je živel učitelj le šoli in cerkvi kot orgljavec in učitelj cerkvenega petja kot naravno nadaljevanje življenja konkordatske dobe. Sloga med učiteljem in duhovstvom je bila v polnem cvetju. Duhovnik gospodar, sluga učitelj. Na sprehodu po vaseh, po opravku v mestu smo srečavali duhovnika na desni in učitelja njemu na levi; v cerkvi pa več ali manj skrito zbadanje proti šoli. Pri volitvah pa je imel prvo besedo duhovnik, a zadnjo učitelj, t. j. poslednji je moral voliti tako, kakor je hotel duhovnik, če tudi sta nastopala po dva kandidata.

Takšen je bil položaj od izbruh prvega razkola — do strankarstva na Goriškem. Dr. Tonkli, voditelj goriških Slovencev v državnem in deželnem zboru; proti njemu je nastopila nova stranka z dr. Gregorčičem na čelu. Na strani prvega večina duhovščine pod vodstvom dr. Mahniča; drugi si je vzgajal že del časa svoje somišljenike, katere je tudi sam vodil.

Dr. Tonkli z dr. Mahničem kot urednikom stare »Soče«, dr. Gregorčič z And. Gabrščekom kot urednikom »Nove Soče« sta si iskala pristašev v trdem boju, za znago.

Kje pa je bilo učiteljstvo? Tudi ono je moralo stopiti na plan kot važni stan našega naroda, ki se je razcepil na dva bojujoča se tabora. Starejše je ostalo zvesto dotedanjemu načinu življenja; ostalo je privesek duhovščine, ki je bila po večini, posebno v politiki vplivnejša, na strani dr. Tonklja, če tudi je dr. Mahnič kot urednik stare »Soče« bil tako neroden, da je z napadi na novo šolo sam je podil v nasprotni tabor. Ravno nasprotno je postopala dr. Gregorčičeva stranka: z urednikom, bivšim učiteljem, si je pridobivala učiteljstvo — posebno m'ajše.

Maksim Gorki.

FOMA GORDJEJEV.

Roman.

(Dalje.)

»Zdravstvujte, dragi gospodi!« je dejal starec, ter očitalje pomajal z glavo. »Odkod ste izvolili dospeti? Kedo vam je izsahal mast? Je-li res, da pše svinja luže, a Foma kraja, kjer bi se mu prav slabo godilo?«

»Ali nimate za-me drugih besed?« je mračno vprašal Foma in vprl oči v starca.

In naenkrat je zapazil, da se je kum ves stresel, njegove noge so se zašibile, njegove oči so začele pogosto mežikati in roke so naporno zgrabile podboje. Foma je priskočil k njemu, misleč, da je starcu slabo, a Jakov Tarasovič je rekel z zamolklim, srditim glasom:

»Stopi v stran . . . napravi prostor . . .«

In njegov obraz je dobil običajen izraz . . .

Foma je stopil nazaj in se začutil poleg okroglastega človeka srednje rasti, ki je, klanja se Majakinu, zagovoril s hripavim glasom:

»Zdravstvujte, očka!«

»Zdravstvuj, Taras Jakovljevič, zdravstvuj . . .« je govoril starec in se klanjal, ne da bi izpustil podboje, z zmedenim nasmehom.

Razmišljen je sopil Foma v stran, sedel na stol in kakor bi okamenel od zanimanja, je začel opazovati svidenje med očetom in sinom s širokoodprtimi očmi.

Oče je stal med vrati in zibal svoje onemoglo telo, upiraje se z rokami v podboje, nagnivši glavo na stran in

gledal sina molče in s poluzaprtimi očmi. Sin je stal tri korake pred njim, držal svojo že posivelo glavo pokonci, ter gledal očeta s svojimi velikimi temnimi očmi — izpod nagubanih obrvi. Črna škiljasta bradica in majhne brčice so trepetale na njegovem suhem obrazu s hrustančastim nosom, kakor je bil očetov. Izza njegove rame je videl Foma preplašeno in radostno lice Ljube; proseče je gledala očeta in zdelo se je, da zdajpazdaj zakriči. Nekaj sekund so molčali in nobeden se ni gnil; ogromnost tega, kar so občutili, je tesnila vse. Molčanje je pretrgal tihi, čudno brezglasni glas Jakova Majakina:

»Postaral si se, Taras . . .«

Molče se je sin nasmehnil očetu v obraz in ga pomeril z naglim pogledom od nog do glave. Oče je odtrgal roke od podbojev in obstal, ter se nenadoma načemeril. Tedaj je vstopil Taras Majakin z enim samim velikim korakom k očetu ter mu ponudil roko.

»No . . . poljubiva se . . .« je tiho predlagal oče.

Dva starca sta krčevito objela drug drugega z rokami, krepko se poljubila in odstopila drug od drugega. Starčeve gube so trepetale, a suhi obraz mladega je bil nepremičen, skoro strog. Poljub ni izpremenil ničesar v zunanosti tega prizora, le Ljubovj je radostno zaihtela in Foma se je nerodno premikal na svojem stolu, ker je čutil, da mu zastaja dih.

»Eh . . . vi otroci . . . ste rane srca, a ne njegova radost . . .« je rekel Jak v Tarasovič z zvenečim glasom in takoj po njih je zasijal, obodril se in rekel hčeri s povzdignjenim glasom:

»No, ti si se čisto razstopila od veselja! Torej, pripravljaj nam hitro nekaj . . . čaja in kar je treba . . . da pogostimo izgubljenega sina. Menda si že pozabil stari, kakšnega

očeta imaš?«

Taras Majakin je zamišljeno ogledoval očeta s svojimi velikimi očmi in se nasmejal, molčeč, črnooblečen, vsled česar so se še bolj videli sivi lasje na njegovi glavi in v bradi . . .

»No, sedi! Govori, kako si živel, kaj si delal? . . . Kam gledaš? Ah! To je moj krščenec . . . sin Ignata Gordjejeva, Foma . . . Ali še pomniš Ignata?«

»Spominjam se ga še«, je rekel Taras.

»O! To je dobro, ako se me hvališ . . . No, ali si oženjen?«

»Vdovec . . .«

»Imaš-li otroke?«

»Pomrli so mi . . . dva sta bila . . .«

»Ško-oda . . . Sicer bi imel jaz vnuke . . .«

»Ali smem kaditi?« je vprašal Taras očeta.

»Le kadi! . . . Oho, smodke kadiš . . .«

»Ali jih vi ne marate?«

»Jaz? Kar kadi, menim je vseeno . . . Menim le, da se to tako gosposko vidi, ako smodko . . .«

»Čemu pa se naj cenimo manj, nego gospodo?« je vprašal Taras in se nasmehnil.

»Ali nas cenim nižje?« je vzkliknil starec. »Jaz sem retek le tako . . . ker se mi zmi smešno . . . Tak soilden starec z brado po inozemski šegi in smadko v zobeh . . . Kdo je to? Maj sin, he-he-he!« Starec je udaril Tarasa po rami in odskočil od njega, kakor da se je prestrašil, ako se ne raduje prerano in ako ravna prav s tem polosivelim človekom? In zvedavo ter nezaupno je pogledal v velike sinove oči, obdane z rumenkastimi izpuhlinami.

Taras se je prijazno in toplo nasmehnil očetu v obraz in mu rekel zamišljeno:

Položaj v deželi v tem boju je bil takle: V nekaterih občinah sta ostala duhovnik in učitelj skupaj pri stari stranki; zmaga je bila navadno sad te sloge. V drugih občinah je bilo temu enako: oba, duhovnik in učitelj sta bila na novi strani in zmaga je bila zagotovljena dr. Gregorčiču. V obeh slučajih je ostajala sloga med obema stanovoma.

Lepo število občan je bilo takih, da sta bila duhovnik in učitelj vsak na drugi strani in tam je začel pravi boj neke nad strankama, ampak še hujski nad stanovoma. Duhovščina je bila razdeljena, a tudi učitelstvo se je razdelilo po strankah. Kakor je bila vplivnejša duhovščina na stari stranki, tako je bilo tudi z učitelstvom. Pritisk od zgoraj je bil na oba stanova za staro stranko, ki je v boju podlegla in nje glasilo stara »Soča« je mirno zaspala; »Nova Soča« si je pridržala prvotno ime »Soča«.

Mir, a le mir po viharju, je zavladal na Goriškem; v resnici pa je na znotraj razjedalo strankarstvo. Od tedaj ni več bilo miru, ki ni bil v posebnih časih.

Ples v Št. Ferjanu na katoliški podlagi in na laški takt.

Zvonovi so peli in orglje so donele, veliko mašo je bral č. g. kurat, predno je šla krščanska večina novega občinskega zastopa v Št. Ferjanu k prvi sci. Svečan dan. To je lepo, tako delajo zastopniki našega dobrega vernega ljudstva, to je krščansko, tako starešinstvo prinese občini blagor.... Prav gnilivo so vsikljali klerikalni listi, da je tako lepo začela krščanska večina vladati Št. Ferjan. Ali prebrisani Št. Ferjanci, v krščanski plašč odeti, so že takrat mislili na — hopsasa. Potuljenci so imeli v svojem srcu že sklep: lepo pobožni bomo res, ali tudi »plesali bomo«.

Omi vedo, da že sveto pismo govori o plesu. Može stare zaveze so plesali in se vrteli, z bogoslužjem so združevali ples, plesali so okoli zlatega teleta in o Davidu so čuli, da je čudovito lepo brenkal. Zlatih telet sicer nimajo v Št. Ferjanu, ampak okoli telet pa vendar lahko plešejo, ako hočejo. Star je ples in trde so glave klerikalnih Št. Ferjancev. Da bi ne plesali! Tega pa ne. Vroče je sicer, ali ravno v vročini vse pleše po dolini okoli Gorice; tudi v Brdih se lahko zapleše. Davida sicer nimajo med sabo, da bi jim čudovito lepo brenkal, ali v Gorici živi »papatutto«, ki zna fino piskati in ima izborne godce. »Un, doi, tre« in zagodejo, da privzdigne noge tudi najbolj zakrknjenemu klerikalcu, pa če je tudi ravno prebral kak grogovit članek proti plesu v svetem »Novem Času«.

Ples na katoliški podlagi! Županstvo se ni nič upiralo prošnji za ples. Dalo je dovoljenje, dasi je bral krščanski župan Št. Ferjanske občine v »Novem Času« in tudi v »Prismoencu«, kako nevaren je ples, koliko se zapravi in da — plešejo le liberalci! Aha! Če plešejo »le liberalci« — potem bodo lahko plesali tudi naši ljudje. Saj nas ne pokrega ne »Novi Čas« ne »Prismojenček« in tudi »Gorica« ne — pač pa prinese »Novi Čas« nov fulminanten članek, poln bliska in strele na liberalce radi »plesa, s katerim pohujšujejo mladino«. To vro naše glasilo! — In dovoljen je bil ples in izvršil se je.

Klerikalni prefriganci so se še poprej zlagali v svojem naznanilu v »Primorcu«, da bo svirala vojaška godba bosenskega polka št. 4. iz Trsta in s takim naznanilom v »Pr.« so hoteli preslepiti javnost, da bi mislila, da so priredili ples in plesali »liberalci« v Št. Ferjanu. Priredili pa so ples klerikalci in plesali so klerikalci in klerikalke v nedeljo 21. julija 1912, po Kristusovem rojstvu.

Zavrtil se je klerikalni podžupan, hopsasa, klerikalni starašina, hopsasa, zaplesal je oberček, hopsasa, privzdignila je nožice sramežljiva Marijina hči, hopsasa, poskočil je odbornik Slov. Straže, hopsasa, vrteli so se katoliški mladenci, hopsasa, katoliška dekleta, hopsasa in naraščali hopsasa. Polno malih deklet je bilo na plesu takih pod 14 letom, in to se je tudi vrtelo, hopsasa.... Manjkala sta le prošliti katoliški učitelj Likar, hopsasa in kurat, ki drugače včasih, kadar kaže, grmi

proti plesu, proti temu pa je molčal in tako odobril hopsasa na katoliški podlagi. Likarja najbrže ni doma, marveč si zdravi kje pete od predpustnih plesov.... Vse je plesalo, kar je krščanskega v Št. Ferjanu, laški David iz Gorice pa je brenkal in dirigiral »un doi tre«.

Sveti Florijan v nebesih je godrnjal in mahal z golido, da je nekaj škropilo na pregrešno zemljo, toda golido je bil preveč nagnil proti Krombergu. Tam je razpršil mladino, da je zbežala; čuki iz Št. Ferjana so samega veselja tekli domov na ples s puste Kromberške komedije. Sveti Florijan je v svoji jezi slabo opravil in v Št. Ferjanu, nad katerim ima čuvati, se je plesalo in godlo, da je bilo kaj; vse na katoliški podlagi in na laški takt. Kojščanski godci so bili v nedeljo prosti, bi lahko godili pri plesu, toda ne: ti so »liberalci«; zato naj godejo rajši Lah iz Gorice....

Plesala je mladina; otroci so plesali. Deklice, ki spadajo v šolo, so bile na katoliškem plesu na dvorišču barona Tacca.

Sedaj pa vzemite v roko »Novi Čas«, kako grmi in svari, naj se mladina drži daleč proč od plesov. Na papirju je to, na potrpežljivem papirju v Gorici, zuma pa puščajo, da njihovi ljudje vodijo nezrelo mladino na ples. In kadar se kaj takega zgodi, kadar klerikalci pohujšujejo mladino, takrat pa ljudski skparji strašno zatulijo v svojih listih na — naprednjake! Tako dajejo potuho svojim ljudem, tako jih sami navajajo na ples. In potem se ti ljudje držijo kot svetniki. (Pobeljeni grobovi so, nevarni izprijevalci našega ljudstva!

Kje je bil učitelj Likar, kje kurat, kje katoliški župan, da so smeje punčke na ples, o katerem drugače trdijo, kako da vede k nemoralnim dejanjem?! Kje so bili novostrojarski in starostrojarski reševalci ljudstva, da preprečijo ples krščanskega ljudstva v Št. Ferjanu?! — Vedeli so dobro, kaj se pripravlja, ali molčali so in molčijo, češ, naj le plešejo, samo da so »naši«. Se bomo pa zopet toliko hujske kregali radi plesa na papirju! —

Večkrat že smo dokazali, kaki skparji so klerikalci, kako rohnijo proti plesu po eni strani, po drugi pa ga dovoljujejo svojim pristašem.

V Kozani v Brdih je bil predpustom velik klerikalni ples. Aranzirani so hoteli ga je katoliški učitelj Likar, hopsasa. Kozanski duhovnik je vedel za ples in molčal k plesu. — Lepa je ta, da sta bila Likar in kozanski nunc v »podvezi« čukov potem izvoljena za **preganjalca plesov** po Brdih!!

V Št. Ferjanu je bil v nedeljo ples klerikalcev. Molčali so voditelji in klerikalno mlado in staro je vse plesalo....

Klerikalni pridigarji pravijo včasih, da na plesu je hudič vmes med plesalcem in plesalko in da naj se bojijo hudiča. Pokazali pa so v nedeljo starostrojari in novostrojari, da so veliki prijatelji tega hudiča, ker so ga nagnali med plešočo katoliško mladino in celo med nočrasle punčke..... Ali če ni drugače, naj pomaga tudi hudič s svojim grehom držati skup klerikalno bando tuintam, torej tudi v Št. Ferjanu.

V nedeljo so plesali — če pride za 14 dni misijon v Št. Ferjan, pa bi se klerikalni plesalci in plesalke vsi objokani slovesno v cerkvi odpovedali plesu in hudiču, čez mesec dni če treba pa bi zopet plesali, hopsasa. Taki ljudje pobožnjakujejo pri procesijah in sklepajo proteste proti naprednemu časopisju; v dejanjih kažejo, koliko je vredno njihovo sklepanje.... Tako se **izprija** naše dobro in verno ljudstvo, kjer je v rokah brezvestnih klerikalcev, ki imajo Boga in ljudi za norca, pri tem pa si polnijo svoje mavhe in izbornu žive od izprijevanja ljudstva!

Sokolske slavnosti v Pragi.

(Dalje.)

Proste vaje žen.

Davno so že izginile skozi oboja vrata nepregledne čete jeklenih teles, minil je prizor neuklonljive sile, prazno in zapuščeno je stalo telovadišče. Modro, belopenasto morje, ob katerega ritmičnem valovanju se je majala zemlja, polno grožnje in v svoji mogočnosti polno lepote, je odteklo skozi vhode. Sokol, mož je

sijajno izvršil svojo nalogo, odšel je v polni zavesti svoje zmage, ob vratih le že čakala Sokolica, žena, da se postavi enakovredno na stran možu.

Prve čete žen so prihajale strumnih, lahkih korakov, za njimi vedno nove in nove. Temnomodra obleka, od katere se je odbijala bela barva pasov, ovratnikov in do laktov razgaljenih rok, na glavicah pa rudeče, tesno ovite rutice. Kakor bi se usipale čebele iz panja, brezkončne so bile te vrste, napolnile so že celo sredino telovadišča. Enajst tisoč nog je stopalo z drobčkanimi koraki, tudi sedaj se je ustavil korak, le temna stena z rudečim grebenom se je lahno zibala na mestu. V sielhemem gibu se podobala menja.

Razdele se v štiri oddelke, ki zavijejo nakrat proti glavni tribuni, pod tribunami se zopet delijo in hite desetostopih v nasprotno smer. Zopet zavoj in šestnajst peterostopov se vrača proti glavni tribuni. Za trenutek obstane vse, kakor bi se pripravljalo na zadnji odločilni naskok. Le trenutek, ker v naslednjem že zamahne enajstisoč belih rok in ogromni prostor je podoben velikemu, makovemu polju, neizmerno lepšemu, polnemu svežega življenja. Zopet ploskanje, vzklika je in klicanje stotisočev, ki noče prenehati in se odbija kakor grom nad tribunami.

Grobna tišina. Makovo polje stoji mirno, tribune molče, vse oči so uprte zopet v načelnika. Fanfare zadone in polje, kakor bi oživele. V čudovito krasnem ritmu zaigra vsa neizmerna plan, se zgaane v gibih rok in nog, se giblje in premika, sklanja in ustaja. Kako je možno vse to popisati? Človek le čuti, občuduje, ko pa hoče povedati, mu jezik ne najde izraza, da bi opisal. Ves ta ritem, vsi ti lepi, enakomerni gibi, ki so se menjavali tako hitro, da jih je pogled komaj ujel! Harmonija vseh teh 5600 teles, ki so se premikala tako skladno, da najstrožji sodnik bi ne mogel najti najmanjšehibe in gibi, ki so bili, v nasprotju z vajami članov, prožni, igrajoči, podobni plesu in polni ženske lahkote. Zraven tega celoten utis na gledalce. Nikjer one sile in bojevitosti, kakor pri članih, le lahno je pesek šuštel pod nogami. Pa igra barv? Sedaj vse temno, zatem so zablesteli beli pasovi, ovratniki, roke, kakor bi posijalo sonce, posebno krasen utis pa so delale rudeče rutice. Kakor morje cvetočega maka, živorudečega, preko katerega igra lahen veter.

Ko je vse to okamenelo, utihnilo, je stalo polje zopet mirno, preme in prečne črte na vse strani so pričale o sijajnem kritju. Velikanski, živi okvir je zahrumel, zopet je klical 20000. grl, zopet je ploskalo 40000 rok, nekateri so gledali in molčali, nekateri kakor prej: »Te naše, naše Sokolice«....

Na mah se je makovo polje strnilo, se zganičilo in začelo premikati. Vrste so se spajale in izginjale skozi vrata. Dolgo, dolgo so hitele, četa za četo, zmagovito, samozavestno.

Glavna točka zleta se je sijajno posrečila. Prizor, katerega je pričakoval ves svet, se je ne le sponesel, ampak omamil vse s svojo lepoto, široka letenska plan, na katero so bile uprte oči stotisočev in zastopnikov vseh narodov, je nudila zopet prizor moči, lepote in silnega napredka Sokolstva. Sokolstvo je zmagalo; sijajno, vključno vsem neprilikam in spletakom. Kdo je pomogel največ k tej zmagi? Sokol ali Sokolica? Oba enako, obema gre enaka hvala, enako občudovanje. Kam pelje pot te neizmerne čete, kje se ustavi tok te ogromne, naraščajoče povodnji, ki preplavlja slovanski svet? Njen končni cilj mora biti daleč in tudi vreden nje moči. Kje nasprotniki? Koliko, niti ne vprašamo! Kdor je videl prizore na Letni, veruje v našo zmago, ki mora priti. Malenkostne ovire nas le oživljajo in krepijo.

(Dalje prih.)

DOPISI.

Iz goriške okolice.

Iz Šempasa. — (Odgovor na dopis z dne 19. jul. v »Nov. Času«.) Vendar je enkrat prišel na dan mož, ki bi skrbel za red in mir v naši občini, ali, žalibog, da ni pri občinskih volitvah kaj avanziral, revček se je toliko trudil v vseh treh raz-

redih, da bi vspel vsaj toliko, kolikor naš Martinc. Potem bi se reklo, da ta mož bo kaj s svojo prebrisano glavo, ali ni nič in ne bo nič, in »liberalce« naj pusti v miru. Kij. Čejo orožnike in županstvo na pomoč, da se pri nas v znani »liberalni« gostilni vsako nedeljo in praznik pleše in popiva cele noči in da se bere »Soča« in »Svobodna misel«. Vas pozivamo, da dokažete, kje se pleše in popiva cele noči, ako ne dokažete, Vas smatramo za lažnika in obrekovalca. Pišete tudi, da naprednjaki rajevo in kričijo pozno v noč, to je laž. Svojih čukov pa ne vidite, kako tulijo in borbajo pozno v noč, d' se sliši po celi vasi. In kaj se godi pod drevesi?

Na 14. t. m. smo imeli shod. Predpol-dne je bila procesija. Pri procesiji se je ludo jezil g. župnik na »liberalce« in nekega mladeniča bi bil še v zapor. Spravil, ako bi le mogel. Pri procesiji se ne spodobijo kričati. — Svetujemo mu, da stori najbolje, če gre v pokoj, če ne pride še toča.

Iz ajdovskega okraja.

Šmarje. — (Društva. — Čuki napadali.) Malokatera občina ima toliko društev kot Šmarje. Tu imamo nič manj nego 8, reci osem društev, in sicer: Bralno in pevsko društvo »Školj«, katero je najstareše. Bralno in pevsko društvo v Braniču, Bralno in pevsko društvo »Draga« v Tevčah, Ciril Metodova podružnica, Slovensko katoliško izobraževalno društvo v Šmarjah, Slovensko katoliško izobraževalno društvo v Tevčah, Društvo Orlov z godbo in društvo Marijinih hčera. Razven teh so še druge družbe in društva kakor povsod. Vse tekmuje s priredbami veselja. Društvo »Školj« s C. M. D. podružnico je imelo veselico dne 30. junija. Vršilo se je vse v najlepšem redu. Škoda, da je bila udeležba premajhna. Nekaj je škodilo oblačno nebo, bilo je pa toliko bolj prijetno ker ni bilo vročine. Igro »Dragocena ovratnica« so proizvajali domači diletantje pod spretnim vodstvom g. nadučitelja R. Orla. Petje pod ravno istim vodstvom je bilo umetniško. Pesmi so za deželo slabo zbrane, so umetne, kar ni lahko unljivo vsakemu. Jako ljubeznjiv je bil nastop 4 letnega dečka Danila, kateri je popolnoma neustrašeno deklamiral »Vilharjevi«. Sploh je šlo vse lepo. Omeniti moram tudi godbo iz Lonjera, vredna je splošnega priporočila. Žela je splošno pohvalo.

Naš g. župnik si ni mogel kaj, da bi se ne bil obregnil pri pridigi ob C. M. D., da namreč prireja ples. Pri nas je priredilo ples društvo »Školj«, samo pri veselici je sodelovala C. M. D.

Dne 14. t. m. je imelo veselico društvo »Draga« s Tevč na Uhanjah. Nisem bil tam, ali vsi, kateri so bili navzoči so se jako pohvalno izrazili o vsem. Tudi tam so igrali diletantje društva »Školj«. Nekdo se je izrazil: lahko dobro igrajo, saj so zmirom na odru. Veselica se je vršila na otoku na lepi senožeti med reko Vipavo. Jako romantično je bilo. Od kar so stari Rimljani tam hodili na vojsko, ni bilo na Uhanjah toliko ljudi. Kd bi ne bil do 4 ure dež, bi bilo še veliko več, kajti veliko jih je izostalo radi dežja.

Meseca avgusta priredijo menda naši Orli veliko veselico, pri kateri nastopi tudi že nova godba. Obeta se grozno veliko, kaj bo, bomo še le videli, kdor bo živ. Dne 14. t. m. je že svirala orlovska godba v Vipavi. Nikjer se pa ne čita nobene kritike. Ne vem, ali je bilo srednje, da ni vredno ne hvale ne graje, ali je bilo tako slabo da jih je sram sploh kaj omeniti.

Tako se razvijajo pri nas društva, raste pa sovraštvo posebno pri mladih Orličih. Najraje bi vse naprednjake videli uničene. Tega je največ kriv pater Malaventura. Ko bi vedno tako pridigal kot zadnji čas, imel bi veliko manj greha na vesti.

Dne 30. junija sta napadla dva čuka nekega naprednjaka, ko je šel domu. Na krik sta pritekla mož in žena iz bližnje hiše. Ko bi tiho bilo, bi ga bila hudo napetja tako sta pa koj pustila svoj plen ter siceršala v temo. Nekj drugi iz istega gnezda je napadel pastirja, ko je šel s paše domu ter ga tako namlatil s kolom, da ni bil več dni za delo. Zadnji je že dobil plačilo pri sodnji, prva dva še čaka.

To so sadovi slovenskega katoliškega izobraževalnega društva.

Domače vesti.

Laški juridični tečaji na trgovski šoli »Rivoltella« v Trstu. — Sedaj se tudi z uradne strani razglasa, da se otvorijo s prihodnjim šolskim letom juridični tečaji na trgovski šoli »Rivoltella« v Trstu. Tržaško namestništvo razglasi v kratkem, da se preloži v zmislu odloka naučnega ministrstva svoj čas v inostranstvu. Namestnica italijanskega namestništva v Trstu, ved v Trstu in se priključi trgovski akademiji »Rivoltella«. S prihodnjim šolskim letom se že začne italijanska predavanja o pravnoslovnih in državoslovnih vedah na tem zavodu. Izpite pa bodo slušatelji teh tečajev po agali v smislu nadaljnjega odloka naučnega ministrstva na graškem vseučilišču. — O tem so imeli v minulem državnozbornem zasedanju več konferenc naučni minister Hussarek in laška poslanca Malfatti in Gentili, ki sta rekla, da sta zadovoljna s tako rešitvijo, ki se ima smatrati za provizoričen ukrep in ne sme biti zapreka za ustanovitev laške pravne fakultete v Trstu. »Piccolo« pravi, da bo glade kraja je že dobljen. — Lahko so lahko zadovoljni, saj ti tečaji vedejo do samostojne laške fakultete v Trstu!

Dvornemu svetniku tržaškega namestništva Alojziju Fabianiju je bil povzdom njegovega stalnega umirovljenja podeljen naslov namestniškega podpredsednika.

Iz politične službe. — Okrajni komisar Oton Huber je imenovan za namestniškega tajnika.

Politični barantači so začeli izdajati v Trstu v hrvaškem in nemškem jeziku pisan mesečnik »Trilaliam«, smotra za politiko, književnost, trgovino, obrt in finance. — Prva številka dokazuje, da hoče nekdo ali več njih napraviti iz politične ideje o »trializmu« izvrsten — kšeft.

Vse, kar prinaša, diši ali bolje sniradi do neba po ostudnem kšeftu. Vsečina je prefriganó preračunjena na ... jugoslovanske glupce, ki bi šli na ta led, in pa na mogočne pokrovitelje in podaritelje. — Poleg visoke cene 10 Y je organiziran po židovskem vzoru — oglašanje in reklame. Hvala lepim, ki nove rodoljube!

Pevsko in bralno društvo »St. Andrež« priredi dne 28. t. m. ob 6 in pol popoldne tombolo. Činkvina znaša 100 K, tombola 200 K. Srečke se prodajajo po 40 v. Pred tombolo in po tomboli bo ples v venčkih. Svirala bo vojaška godba.

Čisti dobiček se porabi za društveno knjižnico.

Karte se prodajajo v Gorici v Gabrščekovi trgovini v Gosposki ulici.

Pomagajte društvu! Kupujte karte! **G. Josip Rijavec**, znani goriški tenorist, priredi 11. avgusta koncert v Ajdovščini.

Abiturijentski sestanek narodno radikalnega, socialističnega in sploh naprednega dijaštva se bo vršil v Ljubljani dne 15. in 16. septembra v veliki dvorani »Mestnega doma«. Spored je sledeči: 1. Narodno radikalni program. 2. Sokolstvo in narodni radikalizem. 3. Vprašanje našačaja na srednjih šolah. 4. Počitniška zveza. 5. Slovenstvo in Jugoslovanstvo. 6. Organizacija. 7. Naše delo v akademskih društvih. Med prostim časom bodo delali posamezni odseki, odsek za počitniške zveze, za organizacijo itd. Pozivljamo vse somišljenike od najmlajših do najstarejših, da se sestanka gotovo udeležijo. Ker bomo preskrbeli brezplačna skupna ležišča, se naj vsak prijavi na naslov: »Abiturijentski sestanek«, Ljubljana (pošte restante). — Odbor

Za gg. krčmarje. — Vseled različnih povpraševanj po 10 krčmarskih zapovedih smo iste tiskali na novo in jih je dobiti po 20 vin. Za poštnino je plačati 10 vin. Naročila je nasloviti na tiskarno Gabršček.

Hrvatje in evharistični kongres. — Hrvatov se je bilo za evharistični kongres oglašilo jako mnogo. Ker se pa udeležiti kongresa tudi komisar Crvaj, je že 1200 Hrvatov udeležbo odpovedalo!

Roseggerjeva zbirka doseže skoro tretji milijon. Dostaj je podpisanih 1462 kamnov, manjka še 38 kamnov. Iz tega denarja je šio za nemške šole 1.590.303 K, iz ostalega denarja pa ustanovijo t. zv. **železni fond**, ki bo znašal 1 milijon. Največ denarja gre za plemenčevalne šole na naši narodni meji na severju.

Na čast Anicam bo v soboto zvečer »pri jelenju« koncert s plesnim venčkom. Sviral bo salonski orkester. Zabava se bo vršila na vrtu in v salonu; vrt bo okrašen z lampijončki. Vstopnina 60 v.

Ponesrečila je 12letna deklica, hči Josipa Vidmarja v Lokavcu. Žaga jej je odtrgala desno roko. Deklico so pripeljali v goriško bolnišnico.

V Sužidu pri Kobaridu prirede fantje ples v nedeljo, dne 28. t. m. v prostorni g. Ignaca Sirgarja. Začetek ob 3. uri pop.

Biser

- med vsemi žitnimi kavami je -

Franczkova Perl-rž.

Vsak požirek iz škodelice potrjuje premoč te fine kakovosti.

K vsaki žitni kavi pa je, da se doseže v resnici poln okus in lepa okusna barva, treba pridjati malo porcije

pravega zagrebškega Franczkovega pridatka za kavo.

Obe vrsti dobite se v vsaki spec trgovini

Sokolski vestnik.

I. okrožje G. S. Z. Kakor že objavljeno, priredi I. okrožje G. S. Z. svoj II. izlet, združen z javnim nastopom in veliko ljudsko veselico, dne 4. avgusta t. l. na Brjahi. S tem zletom stopi naše okrožje drugič pred širši forum, z namenom, da pokaže javnosti sad enoletnega delovanja v telovadnicah, svojo mogočno silo, stremečo po udanosti in hrepenenju za sokolskim ciljem — povzdigi, samoohraniti, razvoju in etični izpopolnitvi, pomnožitvi telesnih in življenjskih zmoglosti.

Ob 4. popoldne javna telovadba.

I. a) župne proste vaje; b) ljubljanske proste vaje; c) našačaja z zastavicami; d) vaje na dlji, drogu, kroglih, na kozi, konju, skok v višino in skupine.

II. Po telovadbi ples in prosta zabava.

III. Zvečer se prižge na Vipavi plavajoč kres.

Slavnost, pri kateri bo svirala priljubljena godba »Narodne delavske organizacije«, se bo vršila na romantičnem kraju v Kasovljah, na hladnem, prostornem, tik reke Vipave ležečem vrtu, oddaljenem 5 minut od postaje Kamnje in trideset ure od Rihemberka.

Zagotovljena je dobra postrežba v vsakem pogledu: z jedili in pijačami.

Ker je ta zlet zadnja večja sokolska prireditev primorskega Sokolstva v tem letu in se vrši v sredini rajsko mile vipavske doline na izredno prijetnem kraju, ter so vrhutega železniške zveze za prihod in za odhod jako ugodne, prebitek pa namenjen za nabavo orodja, pričakujemo obilne udeležbe. Razburkana jadranska obala, sivi Kras, senčnata Vipava naj pokažejo tega dne, da tudi Sokol širi svoje peroti.

Železniške zveze objavimo pravčasno. Na zdar!

Telovadno društvo »Sokol« na Dobrovem priredi v nedeljo, dne 4. avgusta t. l. v Biljani v »dvorišču« veselico po sledečem vsporodu:

Ob 3 pop. sprejem gostov. Ob 4.30 pop. javna telovadba: a) župne proste vaje, b) orodna telovadba, c) ljubljanske proste vaje (samo izbrani telovadci), d) skupine. Po tej telovadbi se bo vršil ples. Vstopnina: k veselici 40 v, k plesu 1 K venček. V slučaju slabega vremena se bo vršila veselica dne 11. avgusta.

Trgovsko-obrtna in gospodarske vesti.

Nov poštni urad v St. Andrežu pri Gorici. — Dne 1. avgusta 1912 se otvori v St. Andrežu pri Gorici nov poštni urad, ki se bo pečal s pisensko in vozno pošto ter zajedno služboval kot nabiralnica poštno-hranilnišnega urada.

Ta poštni urad bo imel zvezo s poštanim omrežjem po dnevno dvakratni pošti do poštne urada 2. v Gorici. Istočasno se bo opustila v St. Andrežu pri Gorici do sedaj obstoječa poštna nabiralnica. V občino Vrtojba spadajoči kraj Ciprijanišče se bo izločil iz dostavljalnega

okrožja poštne urada v St. Petru pri Gorici ter priključi dostavljalnemu okrožju novega poštne urada v St. Andrežu pri Gorici.

Politični pregled.

Kranjski deželni zbor je bil otvorjen 23. t. m. Obširno interpelacijo so vložili napredni poslanci zaradi ovadbe proti Ribnikarju, v kateri vprašajo dež. glavarja, ali je z njegovim dovoljenjem zaslišaval priče v imenu deželnega odbora kak deželni odbornik in ali je z njegovim dovoljenjem vložil dr. Lampe ovadbo ter ali misli poskrbeti, da se kaj takega ne bo dogajalo več v imenu deželnega odbora brez vednosti deželnega odbora in tudi ne na podlagi morebitnega sklepa deželnega odbora, ker to ne spada v njegov delokrog.

Sprejet je bil zakonski načrt o zgradbi blejskega vodovoda s stroški 650.000 K, h katerim prispeva država 40, dežela 30 in udeležene občine 30%.

V včerajšnji seji je bil vložen nujni predlog posl. dr. Novaka glede draginskih doklad učiteljstvu, ki zahteva za vse neoženjeno učiteljstvo 20%, za oženjeno pa poleg sedanje 25% še 15% doklade, ki naj se izplačuje začevši s 1. julijem 1912.

Nato se je vršila razprava o dr. Lampetovem nujnem predlogu v varstvo združništva, ki naroča deželnemu odboru, naj posveča največjo pozornost obrambi ugleda in zaupanja zdravega združništva, naj po potrebi izda okrožnico na županstva in naj se da deželnemu odboru pooblastilo, da priskoči na pomoč zadrugam s prevzetjem deželnega jamstva nemejeno glede svote, ako se prepriča, da iz prevzetega jamstva ne preti škoda deželi. Predlog sprejet. Prvi del z vsemi glasovi, drugi s klerikalnimi.

Deželni zbor je odgođen.

Turčija. — Novo turško ministerstvo se različno presoja. Smatra se za prehodnje ministerstvo, da se umakne kabinetu Kiamilpaše. V Carigradu vlada splošni strah, da izbruhnejo v mestu veliki nemiri, da izbruhne celo pravcata vstaja. Mladoturki so mnenja, da bi bilo najbolje, če bi se sedanja vlada preselila v Solun. Mladoturški častniki so sklenili na raznih krajih po mestu namestiti močne vojaške oddelke s strojnimi puškami. Po mestu natrlirojo orožniške patrulje.

Zadnje dni so dobili vstaški Albanci v okolici Vučitrune nad 2000 modernih pušk, ki so jim bile poslani iz inozemstva. V Prizrenu in Vučitrunu so se vršili veliki nemiri in so vstaši napadli vojaška skladišča, strelivo in drugo zalogo pobrali, skladišča pa razdejali.

O bojih zadnje dni v severni Albaniji so dospele sledeče vesti: Boji med ustaši in turškimi četami v haziškem okraju so končali s porazom čet, ki so se morale umakniti proti Djakovu. — Turki so izgubili 300 mrtvih in ranjenih; vrhu tega je bilo mnogo vojakov razoroženih. Na meji škadarskega in kosovskega vilajeta blizu Klafte Naita so ustaši zajeli 5 častnikov, 200 mož, ter zaplenili 800 pušk, en gorski top in dve mitraljezi.

Posadka v Djakovu se je udala ustašem. Kaimakam djakovski je pobegnil. Albanski glavar Riza bej je 17. t. m. zavzel mesto. Vsi častniki so se bratili z ustaši. Nekoliko se jih je pridruživlo Albancem. Cesto proti Verisoviču so zasedli ustaši. Dne 20. julija je bil hud boj pri Vernoljevi. Vsa posadka v Prizrenu, izvenredne enega bataljona se je spuntala. Mutesari je moral odstopiti. Dne 19. t. m. je bil pri Bardovci ob Drini guren boj med četami in ustaši. Boj je končal z razoroženjem 520 vojakov in 80 orožnikov.

Uradne vesti iz severne in južne Albanije ne kažejo, da bi razburjenje prebivalstva pojemalo. Janinski vali javlja, da je izbruhnila vstaja v Argirocastru. Perlepi, Beratu, Valoni in Tepedeleu. Gibanje vodi Ismail Kehmai.

»Lokal-Anzeiger« poroča iz Soluna, da sultanom irade ukazuje, naj se ustavi vsaka vojna akcija v Albaniji. Irade naznanja Albancem, da bo komisija, ki ima proučavati zahteve Albancov, sestavljena samo iz poštenih in dobrohotnih oseb. — Albanci pa zahtevajo, da se razpusti zbornica.

V pokrajinah mir. — Glasom vesti iz pokrajin vlada tamkaj popolen mir. Novi kabinet je napravil dober utisek.

Angleži in naše vojne brodovje. V seji angleške zbornice dne 22. t. m. se je pečal angleški mornariški minister Churchill z naknadnim kreditom za angleško mornarico in rekel, da mogoče se bo moralo leta 1915, ali pa leta 1916, pomnožiti brodovje v Sredozemskem morju. To bo osobito potrebno, če ena sredozemska velelast (Avstrija) izvede drugi načrt o zgradbi vojnih ladij. Položaj v Sredozemskem morju se lahko izpremeni. Jez nekaj tednov bo pripravljen za službo prvi laški dreadnought, a do konca leta 1915, bo imela Avstro-Ogrska 4, Italija pa 5 ali celo šest dreadnoughtov. Ne pričakujemo, da bi Italija in Avstrija, ki sta imeli v preteklosti že več difrenec, a ki nista imeli nikdar sporov z nami, s katerima smo živeli dolgo v najbolj prijateljskih razmerah, druženi napadli angleške ladje ali posestva. Ne prijamó predlogu, da bi morali tudi v Sredozemskem morju vzdrževati večjo moč, kot obe državi, ker bi bili potem 60 odstotkov močnejši kakor najmočnejša pomorska velesila. Po Churchillu je govoril Balfour, ki je glede na Avstro-Ogrsko izvajal: V Sredozemskem morju vstala velelast, ki obstaja kot pomorska sila šele zadnja leta. S samo 300 miljami morskoga obrežja in brez prekomorskih posestev se pričinja Avstro-Ogrska razvijati tako, da pričinja postajati močna pomorska sila. Ne vemo, zakaj da se to godi, a to dejstvo je velike važnosti. Balfour nato želi, da se ohrani mir. Končno je izjavil še ministerski predsednik Asquith, da glede na zgradbo ladij Angleži nič radi ne teknujejo. Povedal je; da mu tekmovalje v Sredozemskem morju ni všeč. Tekom let se je izpremenilo strateško ravnotežje. Ne sodim, da bi kdaj stali nasproti združenim močem Italije in Avstrije, a v Sredozemskem morju moramo biti močni dovolj, da varujemo svoje koristi.

Na Angleškem obsojen nemški vohun. — Sodnja v Edinburgu je obsodila nemškega častnika Graverja, ki je bil aretiran radi vohunstva, v 18-mesečno ječo.

Rekrutni kontingent in Ogrska. — »Zeit« poroča, da se je za določitev rekrutnega kontingenta vzelo v Avstriji za podlago ljudsko štetje iz leta 1910., na Ogrskem pa iz leta 1900. Med obema štetjima je precejšnja razlika in potemtakem tudi precejšnja razlika v rekrutnem kontingentu v škodo Avstriji in dobiček Ogrski.

Razne vesti.

Povodenj v Galiciji. — V Kolomeji se je utrgal oblak, in je cel del mesta pod vodo. Vojaki so morali podreti več mostov. Železniški promet je ustavljen. Več hiš se je podrlo, in tudi nekaj ljudi je utonilo.

Vojaštvo na evharističnem kongresu. Apostolski vojni vikar monsg. Bjelik je izdal na armado in mornarico: pastirski list, v katerem pozivlja k čim najobilnejši udeležbi na evharističnem kongresu na Dunaju.

Dalje na 4. strani.

Slovanske igralne karte

prodaja trgovina

A. Gabršček

v Trgovskem Domu

1. Primorka, 36 listkov K 1.—
2. „ „ 52 „ „ 1:50
3. Slava „ 32 „ „ 0:80

Primorka nadomešča laške »tressette«.

Slava nadomešča piké ecc. Slovanski tarok K 2:20. (Vsaka karta tarokova ima po dve sliki iz slovanskega življenja).

Karte so zdaj zares dovršeno izdelane. Ni več nikakega opravičnega razloga, da bi se jih Slovenci ne posluževali. — Dolžnost naša je, izpodrediti tuje izdelke.

Za zoologični park cesarskega grada Schönbrunn. — V Trst je dospel iz Kal-kute, Adena in drugih pristanišč Lloydov parnik »Nippon«, ki se je usidral ob Ham-garju št. 69 v novi luki Frana Josipa I. Z omenjenim parnikom je došlo nekoliko tigrov, žiraf, en leopard in mnogo opic. Vse te živali je prevzel uslužbenec zoolo-gičnega parka v Schönbrunn, ki je na-lašč zato dospel v Trst.

V Trstu zaplenjeni vojni kontraband. Pred nekaterimi dnevi je priplula v Trst z otoka Samosa grška jadrenica »Cate-rina«. Ali dne 23. pa je odkrila prista-niška oblast, da se nahaja na ladji vojni kontraband. Preiskava se je izvršila v pri-čo zastopnika tržaškega grškega kon-zulata, nakar je oblast ladjo sekvestrirala in jo dala remorkirati po motorju prista-niške oblasti v prosto luko, kjer ostane pod najstrožjim nadzorstvom.

Kolikor se je dalo izvedeti, so našli na ladji skriti dve železni škrinji, v katerih se ba-je nahajala orožje in strelivo, namenjeno najbrž vstašem v Albaniji.

Vlak je povozil v soboto blizu Rakeka na Notranjskem nekega okoli 30 let sta-rega moža. Vlekel ga je s seboj pol kilo-metra, ker so našli na raznih krajih čevlje, klobuk, palico, roko in manjše kose telesa. Kdo je se še ne ve. Sodijo, da bi bil doma iz Logaške okolice in da je šepal na eno nogo.

Vrt za 65 milijonov. — Nekronani kralj tobaka ameriški milijonar Duke si je dal napraviti vrt, ki stane 65 milijonov. Tam, kjer je sedaj vrt v New-Jerseyu, je bila gola ravnina. Park je tak, da mu ga ni para na svetu. Park je obsežen 12 kva-dratnih kilometrov. Poti je 50 km; v par-ku je vse polno naprav, voda napeljana, krasni vodnjaki, itd. Pravijo, da bo ta park odprt dvakrat na teden za ljud-stvo.

Velik požar v Londonu. — 24. t. m. je bil požar katerega prištevajo med naj-večje, kar jih je bilo doslej v Londonu. Goreti je pričelo v neki trgovini papirja. Naenkrat je bila vsa hiša v ognju, 18 us-lužbenk je bežalo pred ognjem na streho. Osem deklet je zgorelo, šest se jih je pa pri skoku v rešilne rjuhe smrtnonevarno poškodovale. Dve sta umrli v bolnici, tako da je smrtnih žrtev 10.

Defraudant Kecskemeti — umorjen? — Policija v Budimpešti je dobila obve-stilo, da je neki Czordos umoril znanega defraudanta Kecskemetija, ki je poneve-ril milijone. Kecskemeti se je skrival pri Czordosu v občini Also, ko je izginil iz Budimpešte. Czordos je naložil visoke kapitalije, zato je osumljen umora.

Dvoboj. — Zaradi neke variete-pev-ke je prišlo med oficirjema Jovanovićem in Pasićem v Belogradu do dvoboja na samokrese. Jovanović je bil ustreljen.

Brezumno razsipanje denarja. — Ka-ko razsipavajo ameriški milijonarji denar, to že skoraj presega vse meje dopustnega. Iz San Francisca poročajo, da je bila tam pred kratkim poroka neke milijonarjeve hčerke. Ples je veljal 20.000 dolarjev (1 dolar je 5 K), nevestina obleka pa 50.000 dolarjev. Da ne bi na plesu kdo kradel dragocene kamene, s katerimi so bile da-me okrašene, so bili na plesu detektivji, seveda v slavlju primerni obleki, in so se sprehajali med množico. Cerkev, v kate-ri je bila poroka, je bila okrašena z naj-prelestnejšimi rožami. Hiša božja je bila tako okrašena, da je veljalo to okraše-je 25.000 dolarjev. Tako razsipavajo brez-umno stotisoče in stotisoče, medtem ko umira na milijone ljudi v bedi.

Razbremenitev zemljišč v Avs'riji.

Znano je, kako škodljive posledice ima na kmečko posel izredno velika hi-potekarna zadolžitev na visoke obresti: kmetovalec je čisto prisiljen dajati za obresti velik del svojih dohodkov, ne da bi se mu pri tem posrečilo rešiti svoja zemljišča težkih bremen.

Pred vsemi sta majhna in srednja po-s-aj posebno kruto zadeti: ne le, da se ne morejo osvoboditi obstoječih hipotekarnih bremen, marveč se tudi vedno bolj za-dolžujejo. Ta prikazen je resna nevar-nost za veliko maso kmečkega ljudstva, kajti dočim se mora na eni strani odtrgati od skupnih dohodkov, ki jih daje zem-

ljišče, vedno večji delež za kritje pasiv, postaja na drugi strani del dohodka, ki naj služi domačim potrebam in gospodarskim izboljšavam, vedno manjši.

Računa se, da je hipotekarna obreme-nitev male in srednje posesti v devetih de-želah, ki so imele pravilne zemljiščne knjige, poskočila v dobi od 1868.—1906. od 2.447 mil. na 6.897 mil.; v 38 letih je bilo torej povprečje za 4.450 milijonov kron.

Naravno je, da so se začeli kompetentni organi baviti s tem položajem, ki ga je v prvi vrsti pripisovati nepopolni organizaciji hipotekarnega kredita.

Vlada, kmetijske korporacije, javne in zasebne oblasti so se obširno bavile s tem kočljivim vprašanjem. Misel se je pri-družila misli, preosnovni predlogi so se množili, in vse se je združilo v »avstrijs-kem programu za razbremenitev zem-ljišč«, ki stremi za tem, da bi se hipote-karna zadolžitev zemljišč disciplinirala in uvedla na sledeči podlagi: 1. hipotekarna posojila se smejo zajeti le pri kreditni zavodih, ki imajo javnokoristen značaj, pred vsemi pri deželnih hipotekarnih zavo-dih, 2. hipotekarna posojila se ne smejo odpuščati, 3. ta posojila morajo imeti stalno obrestno mero za vso dobo poso-jila in 4. hipotekarna posojila se morajo vračati s plačevanjem letnin.

Leta 1910. je c. kr. vlada izdelala na-črt zakonski načrt, ki ga je izročila kme-tijskim skupščinam s poveljem, da pre-gledajo in podajo o njem svoje mnenje.

Gre se za preosnovo, ki obsega dvojce namenov: 1. da bi se ustanovila nekaka družinska imovina, ki bi se ne smela za-rubiti; slučajni eksekutivnega postopanja zoper mala in srednja posestva bi se naj kar največ mogoče omejili in 2. da bi se progresivna hipotekarna zadolžitev pre-prečila z boljšo organizacijo kmečkega hi-potekarnega kredita. V ta namen določa zakonski načrt, da se mala in srednja kmečka posestva smejo obremeniti s hi-potekami le do gotove meje, in da se te hipoteke ne smejo odpuščati, ter da se morajo amortizirati v dolgi dobi s plače-vanjem letnin.

Zgoraj omenjenemu povabilu c. kr. vlade se je odzvala »Splošna zveza kme-tijskih zadrug v Avstriji«, in je tudi pred-ložila c. kr. poljedelskemu ministerstvu svoje mnenje. Zanimalo boče čitatelje, kako se glasi to mnenje, zato ga priob-čimo. Naglašati pa moramo takoj, da to mnenje razpravlja vprašanje pred vsem v zvezi z osebnim kreditom, ki so ga organizirale zadruge.

(Dolge.)

Mali oglasi.

Najmanjši vrstojbina stane 40 vin. Ako je ogla-s obsežnejši se računa za vsako besedo 3 vin. Najprejpravnejše inseriranje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih na deželi (in celo v mestu) nihče ne pozna, ker nikjer ne inserirajo. Škoda ni majhna.

Stainach, Zgor. Štajersko. Vila in hotel Wüschinger. Cela postrežba dnevno le 5 kron. Zahtevajte prospekte.

Stavbišča za tri navadne hiše z malim vrti-čem so na prodaj pod Kostanjevico pred tunelom. Cenr prav zmerna. Poizvedbe v Gorški Tiskarni.

Fotografski vajenec sprejme se pod ugod-nimi pogoji pri foto-grafu Jerkiču v Gorici.

V Rožni dolini št. 74 je na prodaj velika hiša in zemljišče. Natan-čneje se izve istotam.

Proda se nova hiša z obsežnimi zemlji-ščem — ob državni cesti v Vrtovinu pripravna za kakega pen-zionista. Več se izve pri g. Tomažu Šatej v Vrtovinu, p. Črniče.

Išče se gostilna

mala, pa dobrodoča v mestu ali v večjem kraju na deželi v najem ali pa na liter.

Dolčenik ima nekaj premoženja. — Porudbe naj se pošljejo s podatki koliko se poloči, na upravnishvo lista pod šifro: »gostilna I. K. št. 18«.

Proda se stara, dobrovpeljana

sodovičarska obrt

v Ljubljani v sredini mesta.

pod jako ugodnimi kupnimi pogoji. Natančneje se izve pri lastniku same n.

Naslov pové upravnishvo »Soče«.

Lekarna Cristofoletti

v Gorici.

ŽELODČNE KAPLJICE

z znamko sv. Antona Padovanskega.

(Varstvena znamka).

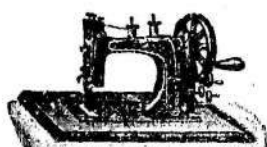
Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Te kapljice vredijo redno prebavljanje, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. Okrepé pokvarjeni že-lodec, storé, da zgine v kratkem času omo-tica in životna lenost (mrivost). Te kapljice tudi storé, da človek raji je.

Cena steklenici 60 vin.

Cristofolettijeva pijača iz kine

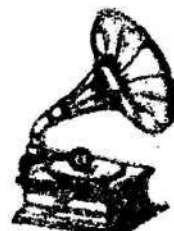
in železa, najboljši pripomoček pri zdravljenju s trsknim oljem.

Ena steklenica stane 1 krono 60 vin.

Velika zaloga dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestrionov itd. Mehanična delavnica. Poliranje z električ-nim silo ter emajljanje dvokoles na plin. Kolesarjem v korist! Kdor hoče stiro dvokolo obnoviti, naj ga takoj pošlje emaj-lirat stane K 6' v različnih barvah K 8' —

Pri

Batje I-u

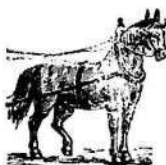
Gorica

Stolna ulica 2-4.

Prodaja tudi na obroko.

Ceniki poštne prosti.

Velika izbira že rabljenih dvokoles in vsa-kovrstnih strojev.

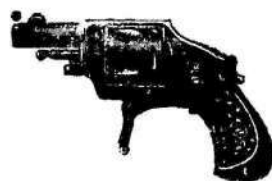

Sedlarska delavnica

Ivan Kravos - Gorica

na Kornu št. 11.

Zaloga vsakovrstnih konjskih vpreg in raznih potrebščin za konje, kakor tudi velika izbér usnatih torbic kovčegov za potovanje, tnic in denarnic; razni nagobčniki, ozratniki, b iči, vrvice za pse itd. Barvanje in tape-ciranje raznih kaleseljnov in kočij. Vsa v to stroko spadajoča popravila se izvršuje točno. — Nahrbtniki za planince.

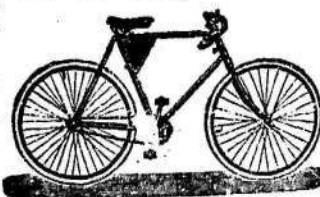
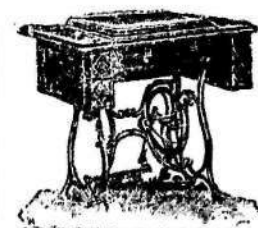

Kupujte samo dvokolesa »Alfena«, ki so naj-boljši francoski sistem in najtrpežnejše vrste bo-disi za navadno rabo ali za dirke.

Šivalni stroji Original Victoria so najprak-tičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsako-

vrstno šivanje in šikanje (vezenje). Stroj teče brezumno in je jako trpežen.

Puške, samokrese, slamoreznice in vse v to stroko spadajoče predmete se dabi po to-varniški ceni pri trdki

Kerševani & Čuk

GORICA, na Stolnem trgu št. 9. GORICA.

Kdor hoče imeti pristno angleško blago za obleke, naj se obrne na kro-jarskega mojstra

Antona Krušič

Gorica

Corso Franc Josip št. 38 ali pa na Tržaški ulici št. 16.

Izdeluje se vsakovrstne obleke od najfinejše vrste do navadne, za vsaki stan in za vsak letn čas.

Uzoreci na razpolago.

udi kovana pekarija in sladidelarna

Karol Draščik

v Gorici na Kornu v (lastni hiši)

zvršuje naročila vsakovrstnega tudi naj-nejega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, odlikovane velikonočne pince itd.

Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali v originalnih butelkah. Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogo-brajna naročila ter obljublja solidno posrežbo po jako zmernih cenah.

Anton Potatzky v Gorici

naslednik Jos. Terpin.

na predi Raš-pija

TRAVINA NA DROBNO IN DEBELO.

»Kupujejo kupovalščo nibrabčkega in drobnega bira« ter tkanin, preja in nit.

POTREBŠČINE

»pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

»za krojaše in čevliarje.

»trajica. — Ročni vami — Vami«

Kaligra.

»Hiša obuvala za vse letne čase

Posebnost:

Semena za zelenjavo, trave in detelje.

Najbolje »trajljiva zaloga za kramarje, krošnjarje, predajalce po sejnih in trgih ter na deželi.